

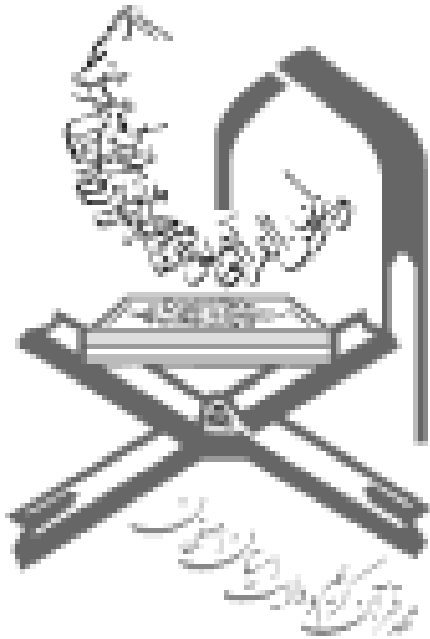
بسمه تعالی

دوره تفسیر برگزیده – ویژه برادران

محتوای دوره :

جزء ۱ و سوره های مؤمنون، لقمان، فتح، حجرات و
سوره های زلزله تا ناس

(برگرفته از کتاب قرآن در خانه اثر مهدی محمودیان)

مدرسه مجازی مهاد (مهد قرآن کریم و ولایت استان اصفهان)

WWW.MEHAD.ORG

لغات جدید: ۲۳ لغت

بِسْمِ اللَّهِ: به نام خدا. **الرَّحْمَنُ:** بسیار بخشنده و عطا کننده نعمت‌ها به همه موجودات («رحمان» اشاره به رحمت عام و گسترده خداوند دارد که بر مؤمن و کافر افاضه می‌شود).
الرَّحِيمُ: بسیار مهربان و صاحب بخشش («رحیم» دلالت بر نعمت دائم و رحمت ثابت خداوند دارد که بر مؤمن افاضه می‌شود. «رحیم» اشاره است به رحمت خاص خداوند).
الْحَمْدُ: ستایش کردن، ثنا گفتن («حمد» یعنی توصیف کمال ذاتی و اختیاری که فقط مختص خداست). **لِلَّهِ:** برای خدا، مخصوص خداوند. **رَبِّ:** پرورش دهنده، مالک مدبر (تربیت کننده و اصلاح کننده به سوی کمالات. «رَبِّ» دراصل به معنای مالک و صاحب چیزی است که به تربیت و اصلاح آن پردازد و نیز به معنای تربیت کننده، اصلاح گر، صاحب اختیار، مالک و پروردگار آمده است). **الْعَالَمِينَ:** جهانیان، همه موجودات، همه مخلوقات. **مَالِكُ:** فرمانروا، صاحب اختیار، مالک و حاکم مطلق. **يَوْمُ:** روز. **الدِّينِ:** جزا، آیین، طاعت، پیروی از فرمان (**یوم الدین:** روز جزا، روز پاداش و کیفر، روز حساب. «یوم الدین» اشاره است به روز قیامت).
إِيَّاكَ: تو را. **نَعْبُدُ:** می‌پرستیم، عبادت و بندگی می‌کنیم («نعبد» بیانگر پرستش و بندگی و اطاعت محض است).
نَسْتَعِينُ: یاری می‌جوئیم، کمک می‌خواهیم. **اهْدِنَا:** هدایت کن ما را. **الصِّرَاطَ:** راه، راه وسیع و روشن. **المستقیم:** راست. **الَّذِينَ:** کسانی که. **انعمت:** نعمت دادی. **عليهم:** بر آنان. **غیر:** به جز، نه. **المغضوب:** غضب شده. **لا:** نه. **الضالین:** گمراهان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٣﴾ مَلِكِ يَوْمِ

الدِّينِ ﴿٤﴾ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ

نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾ اهْدِنَا الصِّرَاطَ

الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ

عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾

چگونه کارها را شروع کنیم:

(شروع می‌کنیم) به نام خداوندی که عطاکننده (نعمت‌ها به همه مخلوقات است و نسبت به مؤمنان) بسیار مهربان است.

﴿۱﴾

چه کسی قابل ستایش است:

ستایش واقعی، مخصوص خداوندی است که پروردگار جهانیان است.

﴿۲﴾

مهربانی و بخشنده‌گی خداوند:

(خداوند) عطاکننده (نعمت‌ها به موجودات عالم است و همه مخلوقات عالم از رحمت گسترده او بهره‌مند هستند و نسبت به بندگان) بسیار مهربان است.

﴿۳﴾

فرمانروا و مالک اصلی:

(خداوند) مالک اصلی و فرمانروای مطلق روز جزا (روز قیامت) است.

﴿۴﴾

چه کسی قابل پرستش است و تنها یاریگر بندگان کیست:

(پروردگارا، ما فقط) تو را می‌پرستیم و (فقط تو قابل پرستش هستی و در انجام همه کارها، فقط) از تو یاری و کمک می‌خواهیم (زیرا یاریگر همه بندگان، فقط تو هستی).

﴿۵﴾

مهمترین درخواست بندگان:

(خدایا از تو می‌خواهیم که) ما را به راه راست هدایت فرما (و در راه راست، ثابت قدم نگه بدار).

﴿۶﴾

مشخصات راه مستقیم:

(خدایا، ما را به) راه کسانی (هدایت فرما) که به آنان نعمت (هدایت) عطا فرمودی (و در آن راه، همیشه ثابت قدم نگه داشتی) نه راه کسانی که (در اثر ظلم و کفر و سرکشی و لجاجت) گرفتار قهر و غضب (تو) شدند و نه راه کسانی (که بر اثر شرک به خدا و انحرافات اعتقادی از راه هدایت) منحرف و گمراه شدند.

﴿۷﴾

پیامبر اکرم ﷺ در توصیف و تفسیر «صراط مستقیم» می‌فرماید:

ای مردم؛ من «صراط مستقیم» خداوند هستم که خداوند شما را به پیروی از آن فرمان داد و بعد از من حضرت علی علیه السلام و سپس فرزندان من از نسل او هستند، امامان هدایت‌اند و به سوی حق هدایت می‌کنند و به یاری حق به عدالت رفتار می‌کنند. سپس سوره «حمد» را تلاوت نموده و فرمود:

این سوره درباره من و به خدا قسم ایشان (حضرت علی و یازده امام معصوم علیهم السلام) نازل شده است و ایشان را هم شامل شده و به ایشان اختصاص دارد. (به نقل از خطبه غدیر)

لغات جدید: ۲۷ لغت

الم: از حروف مقطعه قرآن است و به صورت «الف، لام، میم» خوانده می‌شود. **ذَلِكَ:** آن. **الْكِتَابُ:** کتاب (قرآن). کتاب آسمانی، نامه، نامه اعمال، لوح محفوظ **رَيْبٌ:** شک و تردید، شکّی که با سوء ظنّ و تهمت همراه باشد. **فِيهِ:** در آن. **هُدًى:** هدایت، راهنمایی (در این آیه به معنی «هدایت کننده» است). **لِلْمُتَّقِينَ:** برای پرهیزکاران. **يُؤْمِنُونَ:** ایمان دارند. **بِالْغَيْبِ:** به پنهان («غیب» چیزی است که با حواس ظاهری قابل درک و محسوس نیست و «عالم غیب» به عالم غیر محسوسات اشاره دارد؛ مثلاً عالم معاد و فرشتگان). **يُقِيمُونَ:** برپا می‌دارند. **الصَّلَاةَ:** نماز. **مِمَّا مِّنْ مَّا:** از آنچه. **رَزَقْنَاهُمْ:** روزی دادیم به آنها. **يُنْفِقُونَ:** انفاق می‌کنند. **بِمَا** (ب + ما): به آنچه. **أُنزِلَ:** نازل شد. **إِلَيْكَ:** به تو، به سوی تو **مَا:** آنچه («ما» به معنای «آنچه، نه، نیست، چه، چرا، چیست» به کار می‌رود). **مِن:** از، بعضی از. **قَبْلِكَ:** قبل از تو. **بِالْآخِرَةِ:** به آخرت. **هُم:** آنها. **يُوقِنُونَ:** یقین دارند. **أُولَئِكَ:** آنان. **عَلَى:** بر، بر روی، در، بر ضدّ، بر عهده. **رَبَّهُمْ:** پروردگارشان. **الْمُفْلِحُونَ:** رستگاران، پیروزمندان (کسانی که با رنج و سختی به مقامی رسیده باشند).

لغات تکراری

بِسْمِ اللَّهِ ۱ الرَّحْمَنِ ۱ الرَّحِيمِ ۱ لَا ۱ الَّذِينَ ۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱ ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ

هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ۲ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ

وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

۳ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ

وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

۴ أُولَئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ

وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۵

به نام خداوند بخشنده مهربان**حروف مقطعه:****(۱)**

الف لام میم، این حروف رمزی بین خدا و رسول اوست.

عظمت کتاب قرآن و هدف از نزول آن:

(این قرآن) همان کتاب (با عظمتی است که از جانب خداوند نازل شده) و هیچ‌گونه شک و شبهه‌ای در حقانیت آن وجود ندارد و راهنمای اهل تقوا است.

(۲)**صفات و مشخصات اهل تقوا (پرهیزگاران):****الف) اعتقادات اهل تقوا:**

به عالم غیب ایمان دارند.

ب) تکالیف عبادی و اجتماعی:

(اهل تقوا) نماز را برپا می‌دارند و نیز از هر نعمت (مادی و معنوی) که خداوند به آنها عطا فرموده (است، مانند: علم و ثروت، قدرت و آبرو، فن و هنر، بیان و قلم و... به مقدار توانائیشان، طبق فرمان خداوند و به خاطر رضای الهی) بخشش می‌کنند.

(۳)**ج) ایمان و اعتقاد اهل تقوا نسبت به کتاب قرآن و سایر کتابهای آسمانی:**

(ای پیامبر، از نشانه‌های اهل تقوا این است که) به آنچه بر تو نازل شده است (از قرآن) و نیز آنچه (بر پیامبران) پیش از تو (از کتابهای آسمانی تورات و انجیل) نازل شده است، ایمان دارند (زیرا همه آنها از طرف خداوند است).

د) یقین به آخرت (قیامت):

به (کیفرها و پادشاهای جهان) آخرت یقین دارند (و برنامه‌ها و عملهایشان را بر اساس حساب قیامت تنظیم می‌کنند). **(۴)**

هدایت و نجات اهل تقوا:

آنها (بواسطه عبادت و اعمال شایسته) از جانب پروردگارش (به راه راست) هدایت می‌شوند و حتماً از رستگاران هستند.

(۵)

لغات جدید: ۷۲ لغت

إِنَّ: قطعاً، همانا. **كَفَرُوا**: کافر شدند. **سَوَاءٌ**: مساوی، وسط. **أَنْذَرْتَهُمْ**: آریا ترساندی آنها را. **أَمٌ**: یا، خواه، بلکه. **لَمْ تُنذِرْهُمْ**: ترساندی آنها را. **لَا يُؤْمِنُونَ**: ایمان نمی آورند. **خَتَمَ**: مهر زد. **قُلُوبِهِمْ**: دل‌های آنان. **سَمِعِهِمْ**: گوش‌های آنها. (سمع؛ یعنی شنیدن و به معنای گوش‌ها نیز آمده است.) **أَبْصَارِهِمْ**: چشمان آنها. **غِشَاوَةٌ**: پرده و پوشش. **لَهُمْ**: برای آنها. **عَذَابٌ**: عذاب. **عَظِيمٌ**: بسیار بزرگ. **النَّاسِ**: مردم. **مَنْ**: کسی که، هر کس، چه کسی. **يَقُولُ**: می‌گوید. **أَمَنَّا**: ایمان آوردیم. **بِاللَّهِ**: به خدا. **بِالْيَوْمِ**: به روز. **الْآخِرِ**: آخرت. **مُؤْمِنِينَ**: ایمان آوردندگان. **يُخَادِعُونَ**: فریب می‌دهند. **أَمَنُوا**: ایمان آوردند. **مَا يُخَادِعُونَ**: فریب نمی‌دهند. **إِلَّا**: مگر، ولی. **أَنْفُسَهُمْ**: خودشان. **مَا يَشْعُرُونَ**: نمی‌فهمند. **فِي**: در، بر، به، از به سوی، به دلیل، درباره. **مَرَضٌ**: بیماری. **فَرَادَهُمْ**: پس زیاد کرد برایشان. **أَلِيمٌ**: بسیار دردناک. **كَانُوا يَكْذِبُونَ**: دروغ می‌گفتند. **إِذَا**: هرگاه، اگر، در زمانی که. **قِيلَ**: گفته شد. **لَا تُفْسِدُوا**: فساد نکنید. **الْأَرْضَ**: زمین. **قَالُوا**: گفتند. **إِنَّمَا**: فقط. **نَحْنُ**: ما. **مُصْلِحُونَ**: اصلاح‌کنندگان. **أَلَا**: آگاه باش. **إِنَّهُمْ**: مسلماً آنها. **الْمُفْسِدُونَ**: فسادکنندگان. **لَكِنْ**: ولی. **لَا يَشْعُرُونَ**: نمی‌فهمند. **أَمَنُوا**: ایمان بیاورید. **كَمَا**: همانطور که. **أَمَنَ**: ایمان آورد. **أَنْتُمْ**: آریا ایمان بیاورید، **نُؤْمِنُ**: ایمان می‌آوریم. **السُّفَهَاءُ**: نادان‌ها، احمق‌ها، سبک‌مغزها، جمع سفيه به معنی کسی است که رشد فکری ندارد و «سبک مغز» هست خواه این سبک مغزی در امور مادی و دنیوی باشد یا در امور معنوی و اخروی. **لَا يَعْلَمُونَ**: نمی‌دانند. **لَقُوا**: ملاقات کردند. **خَلَّوْا**: خلوت کردند، خالی کردند، در گذشتند، ترک کردند. **إِلَى**: به. **شَيْطَانِيهِمْ**: شیطان‌های آنها. **إِنَّا**: به درستی که ما. **مَعَكُمْ**: با شما، به همراه شما. **مُسْتَهْزِئُونَ**: تحقیر و اهانت‌کنندگان، کسانی که خواهان تحقیر و اهانت به دیگری هستند. **يَسْتَهْزِئُونَ**: تحقیر می‌کند. **بِهِمْ**: آنها را، به آنها. **يَمُدُّهُمْ**: مهلت می‌دهد به آنها، می‌کشد آنها را. **طُغْيَانِهِمْ**: طغیانشان. **يَعْمَهُونَ**: سرگردان می‌شوند، در حیرت قرار می‌گیرند. **أَشْتَرُوا**: خریدند، فروختند. **الضَّلَالَةَ**: گمراهی. **بِالْهُدَى**: در مقابل هدایت. **فَمَا رِيحَتْ**: پس سود نکرد. **تِجَارَتُهُمْ**: تجارتشان، معامله آنها. **مَا كَانُوا**: نبودند. **مُهْتَدِينَ**: هدایت‌یافتگان

لغات تکراری

الَّذِينَ ۱ عَلَيْهِمْ ۱ عَلَى ۲ مِنْ ۲ مَا ۲ هُمْ ۲ أُولَئِكَ ۲

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ
 أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾ خَتَمَ اللَّهُ عَلَى
 قُلُوبِهِمْ وَعَلَى سَمْعِهِمْ وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ
 غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٧﴾ وَمِنَ النَّاسِ
 مَن يَقُولُ ءَأَمَنَّا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا
 هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا
 وَمَا يُخَادِعُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾
 فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ
 عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿١٠﴾ وَإِذَا قِيلَ
 لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ
 مُصْلِحُونَ ﴿١١﴾ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ
 وَلَكِنْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَامَنُوا
 كَمَا ءَامَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنْتُمْ كَمَا ءَامَنَ
 السُّفَهَاءُ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِنْ لَا
 يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾ وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ ءَامَنُوا قَالُوا
 ءَأَمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا إِلَى شَيْطَانِيهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ
 إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ ﴿١٤﴾ اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ
 وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٥﴾ أُولَئِكَ
 الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى فَمَا
 رِيحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٦﴾

لجازی و حق ناپذیری عمدی کافران و عاقبت آنان:

همانا (کافران) کسانی هستند که با انکار و عناد در برابر دعوت‌های پیامبر اسلام ﷺ عمداً کفر ورزیدند بنابراین ترساندن و ترساندن آنها (از عذاب الهی) برایشان یکسان است (و هیچ فایده‌ای به حال آنان ندارد و عمداً) ایمان نمی‌آورند. ﴿۶﴾
 (به خاطر عناد و لجاجت آنها در مقابل حق) خداوند بر دل‌های آنان مهر (محرومیت از درک و فهم حقیقت را) کوبیده است (زیرا آنان عمداً از پذیرفتن حق خودداری می‌کردند و با نشنیده گرفتن دعوت‌های بر حق، گویا خداوند) پرده‌ای بر گوش‌ها و چشم‌هایشان افکنده است (و حقایق را ندیده و نشنیده گرفته‌اند) و (به سبب آن همه لجاجت در مقابل حق و پافشاری در کفرشان) عذاب بسیار بزرگی برای آنها (مقرر شده) است.

اوصاف و نشانه‌های منافقان:

از میان مردم کسانی هستند که به دروغ می‌گویند: ما ایمان به خداوند و (اعتقاد به) روز قیامت داریم، در حالی که آنها (تظاهر به ایمان می‌کنند و در باطن به دین اسلام و روز قیامت، اعتقاد و) ایمان ندارند (و در واقع می‌خواهند با فریبکاری و تظاهر به اسلام، در صفوف مسلمانان نفوذ کرده و به اسلام و مسلمین ضربه بزنند، پس هوشیار باشید و فریب توطئه‌های مودیانۀ آنها را نخورید).

﴿۸﴾

(منافقان با پنهان کردن نفاقشان و اظهار ایمان ظاهری چنین می‌پندارند که با این کارشان می‌توانند) خدا و مؤمنین را فریب بدهند در حالی که (با این عمل جاهلانه، فقط) خودشان را فریب می‌دهند و (همانند شخص بیماری هستند که نسخه پزشک را در خلوت مصرف نکند ولی در ظاهر ادعا کند که مصرف می‌کند؛ در این صورت شخص بیمار، خودش را فریب داده است و چون منافقان شعور و فهم دقیق ندارند، لذا این مطلب را) درک نمی‌کنند.

﴿۹﴾

دل منافقان:

در قلب آنها مرضهای (معنوی، همچون: نفاق، حسد، دروغ‌پردازی، بدخواهی و کینه‌ورزی علیه اسلام و مسلمین) وجود دارد (و چون بر این گونه مرضهای معنوی و روحی، عمداً و آگاهانه پافشاری می‌کنند) خداوند نیز بر مرض (جهل و عناد) آنها می‌افزاید.

(صفت ذاتی و همیشگی منافقان، دروغ‌سازی و دروغ‌گویی است چون در زندگی خود همیشه) دروغ می‌گویند؛ (خداوند) نیز برای آنها عذاب بسیار دردناکی آماده کرده است.

﴿۱۰﴾

ادعای اصلاح با عمل فاسد:

(افراد منافق با ایجاد فتنه‌های اجتماعی در امور مسلمین و با گفتار و کردارشان در جامعه، فساد برپا می‌کنند) و چون به آنها گفته شود فساد نکنید (در جواب) می‌گویند: ما جز اصلاح کاری نمی‌کنیم.

﴿۱۱﴾

(قرآن کریم با ردّ ادعای اصلاح‌طلبی منافقان، به مسلمانان هشدار می‌دهد که) آگاه باشید (و فریب ادعاهای اصلاح‌طلبانه را نخورید) آنها اهل فساد هستند و (چون شعور ندارند) نمی‌فهمند (و نمی‌توانند تشخیص بدهند که کارهایشان فاسد است).

﴿۱۲﴾

تحقیر مؤمنین توسط منافقان و برخورد خداوند با آنان:

(منافقان فکر می‌کنند که مؤمنین از روی سادگی و نادانی به خداوند ایمان آورده‌اند بنابراین) اگر از آنها دعوت شود که شما نیز همانند مردم (مسلمان، به خداوند) ایمان بیاورید (در جواب، با احساس برتری و خودبینی، سعی در تحقیر مؤمنین و مسلمانان نموده و) می‌گویند: آیا ما هم مانند (افراد بی‌عقل و) نادان‌ها ایمان بیاوریم؟!
 (خداوند در دفاع از مؤمنین، به آنها چنین می‌فرماید: آگاه باشید که آنان، خودشان احمق و نادان هستند اما (عیبهای خودشان را) نمی‌دانند.

﴿۱۳﴾

دو رویی منافقان در گفتار و کردارشان:

و منافقان هرگاه با مؤمنین دیدار (و برخورد) می‌کنند (به دروغ) می‌گویند: ما نیز (همانند شما) ایمان آورده‌ایم و اما در خلوت به یاران شیطانی (و دوستان شیطان صفت) خود می‌گویند: ما (عملاً) با شما هستیم (و می‌خواهیم مؤمنان را) مسخره کنیم.

﴿۱۴﴾

دفاع خداوند از مؤمنان:

خداوند (در پاسخ به برخوردهای تحقیرآمیز منافقان) آنها را (در روز قیامت) خوار و ذلیل خواهد نمود و به آنها (در دنیا) مهلت می‌دهد تا در طغیان و سرگردانی غرق شوند (و در بن‌بست بمانند).

﴿۱۵﴾

معاملۀ زینبار هدایت فروشی:

منافقان (با این‌که زمینه‌های هدایت را در اختیار داشتند ولی) با از دست دادن راه هدایت، گمراهی را انتخاب کردند پس در این تجارت (معنوی) سود نبردند و (با مخالفت در برابر دعوت‌های هدایت‌بخش خدا و رسولش) از هدایت‌یافتگان نشدند.

﴿۱۶﴾

لغات جدید: ۸۶ لغت

مَثَلُهُمْ: حکایت آنها. **كَمَثَلِ (ک + مثل)**: مانند حکایت (مَثَل): حکایت، داستان). **الَّذِي**: کسی که، چیزی که، آن که، آنچه که. **اسْتَوْقَدَ**: آفروخت، شعله‌ور کرد. **نَارًا**: آتش. **فَلَمَّا**: پس وقتی که. **أَضَاءَتْ**: روشن کرد. **حَوْلَهُ**: اطرافش. **ذَهَبَ بـ**: برد. **نورهم**: نورشان. **تَرَكَهُمْ**: رها کرد آنها را. **ظَلَمَاتٍ**: تاریکی‌ها. **لَا يُبْصِرُونَ**: نمی‌بینند. **صُمٌّ**: کرها. **بُكْمٌ**: لال‌ها. **عُمًى**: کورها. **فَهُمْ**: پس آنان. **لَا يَرْجِعُونَ**: بر نمی‌گردند. **أَوْ**: یا. **كَصَيْبٍ (ک + صَيْب)**: مانند باران درشت و تند. **السَّمَاءِ**: آسمان. **رَعْدٌ**: صدای ابر. **بَرْقٌ**: نوری که از ابر می‌جهد. **يَجْعَلُونَ**: قرار می‌دهند. **أَصَابِعُهُمْ**: انگشتانشان. **أَذَانَهُمْ**: گوش‌هایشان. **الصَّوَاعِقِ**: صاعقه‌ها. **حَذَرَ**: ترس. **الْمَوْتِ**: مرگ. **مُحِيطٌ**: احاطه کننده. **بِالْكَافِرِينَ**: به کافران. **يَكَادُ**: نزدیک است. **يَخْطَفُ**: می‌رباید. **كَلِمًا**: هر زمان. **أَضَاءَتْ**: روشن کرد. **مَشَوْا**: راه رفتند. **أَظْلَمَ**: تاریک کرد. **قَامُوا**: ایستادند. **لَوْ**: اگر، ای کاش، اینکه. **شَاءَ**: خواست. **لَذَهَبَ بـ**: حتماً برد. **سَمِعَهُمْ**: گوش‌های آنان، شنوایی آنان. **كُلٌّ**: هر، همه. **شَيْءٌ**: چیز. **قَدِيرٌ**: توانا. **يَا أَيُّهَا**: ای. **اعْبُدُوا**: بپرستید. **رَبِّكُمْ**: پروردگارتان. **خَلَقَكُمْ**: آفرید شما را. **قَبْلَكُمْ**: قبل از شما. **لَعَلَّكُمْ**: باشد که شما، شاید شما، امید است که شما. **تَتَّقُونَ**: پرهیزکار می‌شوید. **جَعَلَ**: قرار داد آفرید، ایجاد کرد، حکم کرد، مقرر کرد، گردانید **لَكُمْ**: برای شما. **فَرَأَسًا**: بستری گسترده. **بِنَاءٍ**: سقف. **أَنْزَلَ**: فرو فرستاد. **مَاءٍ**: آب. **فَأَخْرَجَ**: پس خارج ساخت. **بِهـ**: به وسیله آن. **الشَّمْرَاتِ**: میوه‌ها. **رِزْقًا**: روزی. **فَلَا تَجْعَلُوا**: پس قرار ندهید. **أَنْدَادًا**: همتایان، شریک‌ها. **انتم**: شما. **تَعْلَمُونَ**: می‌دانید. **إِنْ**: اگر، به درستی. **كُنْتُمْ**: بودید. **نَزَّلْنَا**: نازل کردیم. **عَبْدَنَا**: بنده ما. **فَأْتُوا بـ**: پس، بیاورید. (فَأْتُوا: پس بیاورید) **بِسُورَةٍ**: سوره‌ای را. **مِثْلِهِ**: مانند آن. **أَدْعُوا**: فرا خوانید. **شُهَدَاءَكُمْ**: گواهان تان. **دُونِ**: غیر، به جز، پائین‌تر، پست‌تر، در مقابل، نزدیک، بالا، جلو، عقب، به جای. **صَادِقِينَ**: راستگویان. **فَإِنْ**: پس اگر. **لَمْ تَفْعَلُوا**: انجام ندادید. **لَنْ تَفْعَلُوا**: هرگز نمی‌توانید انجام دهید. **فَاتَّقُوا**: پس بپرهیزید. **الَّتِي**: که. **وَقُودُهَا**: هیزم آن (وقود: چیزی که آتش به آن آفروخته می‌شود، مانند: کبریت، نفت، گاز و چاشنی در مواد انفجاری). **الْحِجَارَةُ**: سنگ‌ها. **أُعِدَّتْ**: آماده شد. **لِلْكَافِرِينَ**: برای کافران

لغات تکراری

مَا ۲ فِي ۳ مِنْ ۲ فِيهِ ۲ أَبْصَارَهُمْ ۳ لَهُمْ ۳ إِذَا ۳ عَلَيْهِمْ ۱ إِنَّ ۳ عَلَى ۲ النَّاسِ ۳ الَّذِينَ ۱ الْأَرْضِ ۳ رَبِّ ۲ مِمَّا ۲

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾ صُمٌّ بُكْمٌ عُمًى فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾ أَوْ كَصَيْبٍ مِّنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصْبِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾ يَكَادُ الْبَرْقُ يُخْطَفُ أَبْصَرَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَرِهِمْ إِنَّا اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾ يَأْتِيهَا النَّاسُ أَعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾ وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّن دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٣﴾ فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾

تصویری از حالات سردرگمی و سرگردانی و شکست منافقان در اهدافشان:

حکایت آنها (منافقان از لحاظ سردرگمی در برنامه‌ریزیها و شکست در طرحها و توطئه‌ها و سرگردانی در زندگی‌شان) مانند کسی است (که در بیابان تاریک راه خود را گم کرده و سرگردان مانده و در این حال برای یافتن راه خود آتشی را بیفروزد، پس همین که با نور آتش، اطراف خود را روشن کند، خداوند (با باد تندی) آن آتش را خاموش می‌کند و آنان را در تاریکی (بیابان) رها می‌کند (تا راه خود را) نیابند (و سردرگم شده و به مقصدشان نرسند). (۱۷)

محرومیت منافقین از هدایت:

(منافقان از هیچ گونه ابزار و روش «هدایت» نخواستند استفاده کنند و چشم و گوش آنها، که می‌توانست حقایق را ببیند و بشنود و می‌توانستند به هدایت الهی برسند، اما آنان همچون کسانی که کر و لال و کور هستند (و از این ابزارهای هدایت استفاده نمی‌کنند، راه هدایت را با دست خودشان می‌بندند و از گمراهی به سوی هدایت) بر نمی‌گردند (و برای همیشه در بن‌بست جهل و گمراهی می‌مانند). (۱۸)

تصویری از حالات سردرگمی و سرگردانی و شکست منافقان در اهدافشان:

(حکایت منافقان همچون کسانی است که در بیابان تاریک درمانده‌اند و در این حال) باران شدید و رگباری همراه با رعد و برق (بر سر آنان فرو می‌ریزد و) آنها از ترس مرگ و (غرّش) صاعقه‌ها، انگشتان خود را در گوشه‌هایشان می‌گذارند (تا نجات یابند، اما) خداوند بر آنها کاملاً مسلط است (و نمی‌توانند نجات پیدا کنند). (۱۹)

(در بیابان تاریک، گاهی نور رعد و برق، یک لحظه روشنایی ایجاد می‌کند، آن هم به قدری خیره‌کننده است که) نزدیک است (نور شدید رعد و برق) نور چشمان آنها را برآید. هر وقت که برق آسمانی (در آن بیابان تاریک لحظه‌ای) روشن می‌شود چند قدمی، راه می‌روند (تا به مقصد برسند) ولی (نور رعد و برق) دوباره خاموش می‌شود و آنها (حیرت‌زده) می‌ایستند و اگر خداوند بخواهد (با صدای غرش و نور شدید رعد و برق آسمانی) گوش و چشمهای آنان را از بین می‌برد، به درستی که خداوند بر هر کاری تواناست. (۲۰)

خداوند کیست و چرا انسان‌ها را آفرید:

ای مردم، خداوند کسی است که شما و انسانهای پیش از شما را آفرید تا او را پرستید، باشد که (به سبب پرستش و اطاعت او) اهل تقوا شوید (زیرا نجات و پیروزی شما فقط در تقوا پیشگی است). (۲۱)

(خداوند) کسی است که برای شما، زمین را به عنوان بستر زندگی (و محل آسایش) آفرید و آسمان را همچون سقفی بنا کرد (تا از خطرات آسمانی محفوظ بمانید) و از (ابرهای) آسمان، آب (باران) فرو فرستاد و بوسیله آن، میوه‌ها از زمین به وجود آورد تا اینکه روزی شما باشد پس برای او همتا و شریکی قرار ندهید در حالی که می‌دانید (غیر از خدای یکتا کسی شما را نیافریده و روزی نمی‌دهد). (۲۲)

مبارزه خداوند با منکران قرآن:

(ای مخالفان و منکران قرآن) اگر شما از آنچه (نسبت به آسمانی بودن و حقانیت قرآن، که) بر بنده خودمان (پیامبر اسلام) نازل کرده‌ایم شک و شبهه‌ای دارید (و فکر می‌کنید این شک و تردید شما نسبت به آیات قرآن درست و بجاست) پس شما با کمک همه یاوران و کارشناسانی که دارید فقط یک سوره مثل سوره‌های قرآن بیاورید، اگر راست می‌گویید این کار را انجام دهید. (۲۳)

پس اگر نتوانستید این کار را انجام دهید و هرگز هم نمی‌توانید انجام دهید، پس از آتش جهنم بترسید (و چنین انکار و مخالفتی نکنید) آن آتشی که مواد سوختنی آن، مردم بدکار (منکر قرآن) و سنگهایی (که بعنوان بت می‌پرستید) بوده و چنین آتشی برای کافران آماده شده است. (۲۴)

لغات جدید: ۶۸ لغت

بَشِّرْ: بشارت بده. **عَمِلُوا**: انجام دادند. **الصَّالِحَاتِ**: کارهای شایسته. **أَنَّ**: به راستی که. **جَنَّاتٍ**: باغ‌ها. **تَجْرِي**: جریان دارد. **تَحْتِهَا**: زیر آن. **الْأَنْهَارُ**: نهرها. **رُزِقُوا**: روزی داده شدند. **مِنْهَا**: از آن. **ثَمَرَةً**: میوه. **هَذَا**: این. **رُزِقْنَا**: روزی داده شدیم. **قَبْلَ**: قبلاً. **أَتُوا بِ**: آورده شدند (آورده می‌شود برای آنها، **أَتُوا** به: آن «روزی‌ها» برای آنها آورده شود). **مُتَشَابِهًا**: شبیه به هم. **فِيهَا**: در آن. **أَزْوَاجٌ**: همسران، اصناف، انواع، جفت‌ها، گروه‌ها. **مُطَهَّرَةً**: پاکیزه. **خَالِدُونَ**: ماندگاران، جاودانه‌ها. **لَا يَسْتَحْيِي**: خجالت نمی‌کشد. **أَنْ يُضْرَبَ**: اینکه بزند. **مَثَلًا**: مثال. **بِعُوضَةٍ**: پشه. **فَمَا (فَ+ مَا)**: پس آنچه **فَوْقَهَا**: بالاتر از آن. **فَأَمَّا**: پس اما. **فَيَعْلَمُونَ**: پس می‌دانند **أَنَّهُ**: مسلماً آن. **الْحَقُّ**: حق. **أَمَّا**: اما. **فَيَقُولُونَ**: پس می‌گویند **مَاذَا**: چه چیز. **أَرَادَ**: اراده کرد. **بِهَذَا**: به این. **يُضِلُّ**: گمراه می‌کند. **كَثِيرًا**: بسیار. **يَهْدِي**: هدایت می‌کند. **مَا يُضِلُّ**: گمراه نمی‌کند. **الْفَاسِقِينَ**: فاسقان، نافرمانی‌کنندگان. **يَنْقُضُونَ**: نقض می‌کنند. **عَهْدٍ**: پیمان. **بَعْدَ**: بعد از. **مِيثَاقِهِ**: پیمان او. **مِيثَاقٍ**: پیمان محکم، تعهد. **يَقْطَعُونَ**: قطع می‌کنند. **أَمْرٍ**: دستور داد. **أَنْ يُوصَلَ**: اینکه وصل گردد. **يُفْسِدُونَ**: فساد می‌کنند. **الْخَاسِرُونَ**: خسارت دیدگان، زیانکاران. **كَيْفَ**: چگونه، هرطور. **تَكْفُرُونَ**: کافر می‌شوید. **أَمْوَاتًا**: مردگان. **فَأَحْيَاكُمْ**: پس زنده کرد شما را. **ثُمَّ**: سپس. **يُمِيتُكُمْ**: می‌میراند شما را. **يُحْيِيكُمْ**: زنده می‌کند شما را. **إِلَيْهِ**: به سوی او. **تَرْجِعُونَ**: باز گردانده می‌شوید. **هُوَ**: او. **خَلَقَ**: آفرید. **جَمِيعًا**: همه. **اسْتَوَى**: قصد کرد، پرداخت نمود، راست و برابر شد، کامل شد، تعادل پیدا کرد، معتدل شد، مستقر شد، قرار گرفت، مسلط شد، استیلا یافت، احاطه نمود. **فَسَوَّاهُنَّ**: پس مرتب نمود آنان را. **سَبْعَ**: هفت. **سَمَاوَاتٍ**: آسمان‌ها. **بِكُلِّ**: به همه، به هر. **عَلِيمٌ**: بسیار دانا

لغات تکراری

الَّذِينَ ۱ آمَنُوا ۳ لَهُمْ ۳ مِنْ ۲ كَلِمًا ۴ رِزْقًا ۴ قَالُوا ۳
الَّذِي ۴ بِهِ ۴ هُمْ ۲ إِنَّ ۳ مَا ۲ رَبِّهِمْ ۲ كَفَرُوا ۳ إِلَّا
۳ فِي ۳ الْأَرْضِ ۳ أَوْلَيْكُمْ ۲ بِاللَّهِ ۳ كُنْتُمْ ۴ لَكُمْ ۴
إِلَى ۳ السَّمَاءِ ۴ شَيْءٍ ۴

وَبَشِّرِ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ
لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا
رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي
رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأَتُوا بِهِءَ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ
فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ
﴿٢٥﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا
مَّا بَعُوضَةٌ فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا
فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَأَمَّا
الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ
بِهَذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي
بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ
﴿٢٦﴾ الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ
مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ
وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ
الْخَاسِرُونَ ﴿٢٧﴾ كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ
وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ
ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٨﴾ هُوَ
الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
ثُمَّ أَسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ
سَمَاوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٩﴾

«ایمان و عمل صالح» دو شرط اصلی برای رفتن به بهشت:

(ای پیامبر) کسانی که (به خدا و قرآن و پیامبر ﷺ) ایمان آوردند (و آنها را تصدیق کردند) و کارهای شایسته (و اعمال خوبی که در دین اسلام گفته شده است، همه آنها را به طور کامل و بدون چون و چرا) انجام داده‌اند، به آنها مژده بده باغهای (بهشتی) را که رودهایی از زیر درختان آن جاری می‌باشد و هر گاه از میوه‌های آن باغها بهره‌مند می‌شوند می‌گویند: این (میوه‌ها مثل) همان است که قبلاً (در دنیا) از آن بهره‌مند بودیم و به آنها (از میوه‌های گوناگون بهشتی که) شبیه به هم هستند داده می‌شود و نیز همسران پاک (بهشتی) برای آنها خواهد بود و اهل بهشت برای همیشه در آنجا می‌مانند. ﴿۲۵﴾

واکنش اهل ایمان و کافران در مقابل منتهای قرآن:

خداوند از اینکه به (موجودات کوچکی مانند) پشه و حتی کمتر از آن، مثال بزند خجالت نمی‌کشد (زیرا با مثال زدن برای مخاطبین، می‌خواهد بعضی از حقایق و معارف دینی را تفهیم نماید اما بعضی از مردم چون با حقایق و معارف دین مخالفند و نمی‌خواهند عمل کنند، برای فرار از عمل کردن به معارف دینی، با ایجاد شک و شبهه در گفتار خداوند، زمینه مخالفت را فراهم می‌کنند ولی) مؤمنان می‌دانند هر مثالی که از جانب خداوند باشد حق است (و لذا تسلیم گفته‌های خداوند می‌شوند) اما کافران (این مثل کوچک را بهانه کرده و به عنوان مخالفت) می‌گویند: چرا خداوند به موجود کوچکی مانند پشه مثال می‌زند، هدف خداوند از اینگونه مثل‌ها چیست؟

هدف خداوند از زدن مثل‌ها:

خداوند (برای تفهیم بعضی از حقایق، از مثال‌هایی استفاده می‌کند، اما بعضی از افراد لجوج مخالفت می‌کنند، خداوند نیز آن کافرانی را که آگاهانه به دنبال گمراهی و لجبازی هستند) گمراه می‌کند و کسانی (که در مقابل گفته‌های خداوند تسلیم بوده و به دنبال هدایت باشند، آنها را) هدایت می‌کند و فقط افراد فاسق گمراه می‌شوند. ﴿۲۶﴾

نشانه‌های افراد فاسق:

(افراد فاسق) کسانی هستند که «پیمان‌هایی را که با خداوند بسته‌اند» می‌شکنند (مثل قوم یهود و نصاری که خداوند از آنها عهد و پیمان گرفته بود که به تورات و انجیل عمل کنند و از پیامبران اطاعت کنند ولی آنان پیمانشان را شکستند و همچنین هر امتی که به دستورات دین خدا «که نوعی عهد و پیمان با خدا است» عمل نکنند در واقع فاسق هستند، و همچنین (کسانی که) روابط و پیوندهایی که خداوند دستور داده تا برقرار سازند، قطع می‌نمایند (یعنی کسانی که روابط خود را با خداوند و پیامبران الهی یا با مؤمنان و بستگان خود قطع نمایند از فاسقان هستند و نتیجه قطع رابطه با خدا و دوستان خدا این است که در جامعه) فساد و تبهکاری می‌کنند و آنها از زیانکاران هستند. ﴿۲۷﴾

راههای خداشناسی:

(راههای شناخت خداوند و اثبات وجود او، با مطالعه در زندگی و حیات موجودات کاملاً روشن است) پس چگونه وجود خداوند را انکار می‌کنید در حالی که شما جسم بی‌روح و بی‌جانی بودید که خداوند به شما جان داد و سپس (بعد از پایان زندگی و تمام شدن عمرتان) شما را می‌میراند و سپس شما را (در روز قیامت) زنده می‌کند و دوباره به سوی او باز می‌گردید (حال که مرگ و زندگی شما به دست خداست پس او را بشناسید و سپاسگزاری کنید). ﴿۲۸﴾

آفرینش هفت آسمان و زمین:

او (خدایی است) که هر آنچه (از نعمت‌ها برای زندگی شما مورد نیاز است) در روی زمین آفرید و سپس آسمان‌های هفت‌گانه را آفرید و آنها را منظم و مرتب نمود (تا شما از نعمت‌های آسمانی نیز بهره‌مند شوید) آری خداوند به همه چیز (و همه نیازها و مصلحت‌های شما) آگاهی کامل دارد. ﴿۲۹﴾

لغات جدید: ۸۲ لغت

إِذْ هَنَّاكَمِي كَه ، زيرآ . قَال: كفت . رِيَك: ٲروردگار
 تو . لِلْمَلَأَنكَة: به فرشتگان . إِنِّي: قطعاً من .
 جَاعِلٌ: قَرَار دهنده . خَلِيفَة: جانشين . أَتَجْعَلُ: آيا
 قرار مي دهى . يُفْسِدُ: فساد مي كند . يَسْفِكُ: مي ريزد
 (خونريزي مي كند از روي دشمني و عداوت) .
 الدَّمَاءُ: خون ها . نُسَبِحُ: به پاكي مي ستايم . بِحَمْدِكَ: همراه با
 ستايش تو . تُقَدِّسُ: پاكي مي شماريم . لَكَ: براي تو، تو را .
 أَعْلَمُ: مي دانم . لَا تَعْلَمُونَ: نمي دانيد . عِلْمٌ: ياد داد . آدَمَ:
 حضرت آدم . الْأَسْمَاءُ: اسم ها . كُلَّهَا: همه آن . عَرَضَهُمْ: عرضه
 كرد بر آنها . الْمَلَأَنكَة: فرشتگان . فَقَالَ: پس كفت . أَنبِئُونِي:
 خبر دهيد به من . بِأَسْمَاءٍ: به اسم ها . هُوَآء: آنها . سُبْحَانَكَ:
 پاكي و منزهي تو . عِلْمٌ: آگاهی . لَنَا: براي ما . عَلَّمْتَنَا: ياد
 دادى به ما . إِنَّكَ: مسلماً تو . أَنْتَ: تو . الْحَكِيمُ: حكيم . يَا:
 اى . أَنبِئُهُمْ: خبر بده به آنها . بِأَسْمَانَهُمْ: به اسم هايشان .
 أَنبَأَهُمْ: خبر داد به آنها . أَلَمْ أَقُلْ: آيا نگفتم . غَيْبٌ: پنهان .
 تُبْدُونَ: آشكار مي كنيد . كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ: كتمان مي كرديد . قُلْنَا:
 گفتيم . اسْجُدُوا: سجده كنيد . لِآدَمَ: براي حضرت آدم .
 فَسَجَدُوا: پس سجده كردند . إبليس: شيطان . أَبَى: نافرمانى
 كرد . اسْتَكْبَرَ: تكبر نمود . كَأَن: گرديد ، بود . الْكَافِرِينَ:
 كافران . اسْكُنْ: سكونت كن . زَوْجِكَ: همسرت . الْجَنَّةُ:
 بهشت ، باغ . كَلَا: بخوريد . رَعَدًا: فراوان ، گوارا . حَيْثُ:
 هر جا . شَيْئًا: خواستيد . لَا تَقْرَبَا: نزديك نشويد .
 هَذِهِ: اين . الشَّجْرَةَ: درخت . فَتَكُونَا: پس
 مي گرديد . الظَّالِمِينَ: ستمگران . فَأَرْزَلَهُمَا: پس
 لغزايد آن دو را . الشَّيْطَانَ: شيطان ، ابليس . عَنْهَا: از آن .
 فَأَخْرَجَهُمَا: پس خارج ساخت آن دو را . كَأَنَّا: بودند . اهْبِطُوا:
 فرود آييد . بَعْضُكُمْ: بعضى از شما . لِبَعْضٍ: براي بعضى .
 عَدُوٌّ: دشمن . مُسْتَقَرٌّ: محل استقرار . مَتَاعٌ: هر چيزى كه از آن
 بهره برده شود . حِينَ: وقت ، زمان . فَتَلَقَى: پس دريافت كرد .
 رَبَّهُ: پروردگارش . كَلِمَاتٍ: كلمه ها (منظور از كلمات ، نام هاي
 مقدس «محمد و على و فاطمه و حسن و حسين عليهم السلام» بوده
 است) . فَتَابَ: پس توبه كرد ، توجه نمود ، رو كرد ، بازگشت
 (فتاب عليه: پس توبه او را پذيرفت) . عَلَيْهِ: بر او . إِنَّهُ:
 مسلماً او . التَّوَابُ: بسيار توبه پذير

لغات تكرارى

في ۳ الأرض ۳ قَالُوا ۳ فيها ۵ مَنْ ۳ نَحْنُ ۳ مَا ۲
 ثُمَّ ۵ عَلَى ۲ إِنَّ ۴ كُنْتُمْ ۴ صَادِقِينَ ۴ لَا ۱ إِلَّا ۳
 الْعَلِيمُ ۵ فَلَمَّا ۴ لَكُمْ ۴ السَّمَاوَاتِ ۵ مِنْ ۲ مِنْهَا ۵
 مِمَّا ۲ فِيهِ ۲ إِلَى ۳ هُوَ ۵ الرَّحِيمُ ۱

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَأَنكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي
 الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ
 فِيهَا وَيَسْفِكُ الدَّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ
 وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ
 ﴿٣٠﴾ وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ
 عَلَى الْمَلَأَنكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ
 إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣١﴾ قَالُوا سُبْحَانَكَ
 لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ
 الْحَكِيمُ ﴿٣٢﴾ قَالَ يَتَّادَمُ أَنْبِئُهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا
 أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ
 غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا
 كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٣٣﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَأَنكَةِ اسْجُدُوا
 لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ
 مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٤﴾ وَقُلْنَا يَتَّادَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَ
 زَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا
 وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجْرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٥﴾
 فَأَرْزَلَهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ
 وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي
 الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٦﴾ فَتَلَقَىٰ آدَمَ مِنْ
 رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٧﴾

حکمت حضرت آدم علیه السلام برای خلافت در روی زمین:

و هنگامی که خداوند به فرشتگان فرمود: همانا می‌خواهم (موجودی از جنس بشر بیافرینم و او را بعنوان جانشین و نماینده‌ای در روی زمین قرار دهم.

فرشتگان با توجه به ذهنیتی که از انسان‌های فسادگر قبل از حضرت آدم علیه السلام داشتند با علم محدودشان، خیال کردند که این انسان نیز همانند انسان‌های قبلی اهل فساد و خونریزی خواهد بود و شایستگی مقام خلافت و جانشینی خداوند را ندارد و از طرفی خودشان را برترین موجود برای پرستش و عبادت الهی می‌پنداشتند بنابراین فرشتگان گفتند: (خدایا) آیا در روی زمین کسی را بعنوان خلیفه قرار می‌دهی که فساد و خونریزی کند در حالی که ما به ستایش و پرستش تو مشغولیم و تو را (از هر عیب و نقص) به پاکی یاد می‌کنیم.

(خداوند در جواب اعتراض فرشتگان) فرمود: قطعاً من (از اسرار و حکمت آفرینش آدم و استعدادها و لیاقت و برتری او چیزهایی) می‌دانم که شما (فرشتگان) آن (مسائل پشت پرده و اسرار خلقت آدم) را نمی‌دانید (و شما شایستگی خلافت و استعدادهای او را ندارید). (۳۰)

حقایق و اسرار که خداوند به حضرت آدم علیه السلام یاد داد:

(خداوند حضرت آدم علیه السلام را آفرید و) نام (همه موجودات و مخلوقات عالم و همچنین اسرار هستی و حقایق) همه چیز را به آدم علیه السلام آموخت سپس آن اسرار و حقایق (و مسمیات) را به فرشتگان عرضه نموده و فرمود: اگر شما راست می‌گویید (که از آدم برتر بوده و به مقام خلافت شایسته‌ترید) نام این (موجودات و مخلوقات و اسرار آنها) را به من خبر دهید. (۳۱)

تسلیم فرشتگان در برابر حکمت و علم خداوند:

(فرشتگان، چون نتوانستند اسرار و حقیقت آنها را بیان کنند بالاخره در برابر پروردگار به حالت تسلیم) گفتند: (خدایا، علم ما محدود و ناقص است اما) تو از هر عیب و نقصی منزهی، ما علمی جز آنچه به ما آموخته‌ای نداریم (دانش محدود و ناقص ما نمی‌تواند به حقایق و اسرار هستی پی ببرد)، حقاً که تو بسیار دانا و حکیم هستی (و آفرینش آدم علیه السلام نیز بر اساس حکمت و مصلحت و علم بی‌انتهای تو، کاملاً بجاست). (۳۲)

(وقتی فرشتگان از درک اسرار آفرینش باز ماندند، خداوند به آدم علیه السلام) فرمود: ای آدم نام هر یک (از موجودات و اسرار آفرینش آنها) را برای فرشتگان بازگو کن (تا برتری و شایستگی تو بر فرشتگان اثبات شود) پس هنگامی که (آدم علیه السلام) فرشتگان را از نامها (و اسرار موجودات) باخبر کرد (بدینوسیله، برتری و لیاقت آدم علیه السلام برای خلافت الهی ثابت شد و آنگاه) خداوند (خطاب به فرشتگان) فرمود: آیا به شما نگفتم که من قطعاً اسرار موجوداتی را که در آسمان و زمین پنهان است (بهتر از شما) می‌دانم و نیز هرچه را که شما آشکار و پنهان دارید، من می‌دانم؟! (۳۳)

تعبیت فرشتگان از آدم علیه السلام و سربیزی ابلیس:

(خداوند می‌فرماید: هنگامی که به فرشتگان گفتیم: به آدم سجده کنید (و خضوع و تواضع نمایید) همه فرشتگان سجده کردند ولی ابلیس که (در میان آنها بود سجده نکرد و از فرمان خداوند سربیزی کرد و) تکبر ورزید و (به خاطر حسادت مقام آدم علیه السلام و تکبر در برابر دستور خداوند) از کافران گردید. (۳۴)

سکونت آدم علیه السلام و همسرش در بهشت:

(خداوند می‌فرماید: گفتیم ای آدم، تو و همسرت در بهشت سکونت کنید و از (نعمت‌های) آن، هر طور که دلتان می‌خواهد بخورید اما به این درخت (انگور یا گندم) نزدیک نشوید که (در این صورت) از ستمکاران خواهید بود. (۳۵)

خروج آدم و حوا علیه السلام از بهشت:

(ابلیس به مقام والای حضرت آدم علیه السلام حسادت ورزید و تصمیم گرفت که آدم علیه السلام را از آن مقام برکنار کند؛ بنابراین ابلیس برای آدم علیه السلام قسم خورد که اگر از آن درخت ممنوعه میل کند جاودانه خواهد ماند) و ابلیس با این وسوسه موجب لغزش آدم علیه السلام و همسرش شد و آنها را از آن (نعمت‌هایی که از آن بهره‌مند بودند) بیرون کرد (و خداوند) فرمود: همه شما (آدم، حوا و ابلیس از این مکان) فرود آید که بعضی از شما دشمن بعضی هستید (و مکان زندگی) و محل استقرار شما در روی زمین است تا مدت معینی (که عمرتان به پایان برسد). (۳۶)

توبه حضرت آدم علیه السلام:

(حضرت آدم علیه السلام پس از فرود آمدن به زمین، از کرده خویش پشیمان شد و خواست توبه کند و خداوند کلمات توبه را به آدم علیه السلام الهام نمود تا توبه کند) پس آدم کلمات (توبه را از پروردگارش دریافت نمود و توبه کرد) و خداوند توبه او را پذیرفت (و از خطایش درگذشت و مشمول رحمت خود نمود زیرا) خداوند بسیار توبه‌پذیر و مهربان است. (۳۷)

لغات جدید: ۶۹ لغت

فَأَمَّا: پس اگر . **يَأْتِيَنَّكُمْ**: حتماً می آید برای شما . **مَنِّي**: از من
فَمَنْ (فَد + مَنْ): پس هر کس ، پس کسی که . **تَبِعَ**: پیروی
 کرد . **هُدَايَ**: هدایت من . **فَلَا**: پس نیست . **خَوْفَ**:
 ترس . **لَا يَحْزَنُونَ**: اندوهگین نمی شوند . **كَذَّبُوا**:
 تکذیب کردند ، دروغ پنداشتند . **بِآيَاتِنَا**: آیات ما را .
 اصحاب: اهل ، همراهان . **بَنِي إِسْرَائِيلَ**: قوم بنی اسرائیل .
أُذْكُرُوا: به یاد آورید . **نِعْمَتِي**: نعمت من . **أَنْعَمْتُ**: عطا کردم .
عَلَيْكُمْ: بر شما . **أَوْفُوا**: وفا کنید . **بِعَهْدِي**: به عهد من . **أَوْفَ**:
 وفا کنم . **بِعَهْدِكُمْ**: به عهد شما . **إِنِّي**: مرا . **فَارْهَبُونِ**: پس
 بترسید از من . **أَنْزَلْتُ**: نازل کردم . **مُصَدِّقًا**: تصدیق کننده .
لَمَّا: برای آنچه . **لَا تَكُونُوا**: نباشید . **أَوَّلَ**: نخست . **كَافِرٍ**: کافر ،
 انکار کننده . **لَا تَشْتَرُوا**: نفروشید . **بِآيَاتِي**: آیات مرا . **ثَمَنًا**:
 بها ، عوض . **قَلِيلًا**: اندک . **فَاتَّقُونِ**: پس بترسید
 از من . **لَا تَلْبَسُوا**: مخلوط نکنید ، مشتبه ننمایید .
بِالْبَاطِلِ: با باطل . **وَالَا تَكْتُمُوا**: و کتمان نکنید ،
 و پنهان نکنید . **أَقِيمُوا**: به پا دارید . **آتُوا**: پردازید .
الزَّكَاةَ: زکات ، پاکی (مالی) که در راه خدا انفاق می شود
 و باعث پاکی می شود . **إِرْكَعُوا**: رکوع کنید .
مَعَ: با ، به همراه . **الرَّاكِعِينَ**: رکوع کنندگان . **أَتَأْمُرُونَ**: آیا امر
 می کنید . **بِالْبِرِّ**: به خیر و نیکی . **تَنْسَوْنَ**: فراموش می کنید .
أَنْفُسَكُمْ: خودتان . **تَتْلُونَ**: تلاوت می کنید . **أَفَلَا تَعْقِلُونَ**: پس
 آیا نمی اندیشید . **اسْتَعِينُوا**: یاری بجوید . **بِالصَّبْرِ**: به وسيله
 صبر . **إِنَّهَا**: مسلماً آن . **لِكَبِيرَةٍ**: حتماً سنگین (است) .
الْخَاشِعِينَ: فروتنان (کسانی که با حالت فروتنی فرمانبردارند)
يُظُنُّونَ: گمان می کنند ، یقین می کنند ، می دانند ،
 می فهمند ، می پندارند . **أَنْهُمْ**: همانا آنان . **مُلاقُوا**:
 ملاقات کنندگان . **رَاجِعُونَ**: بازگشت کنندگان . **أَنِّي**: همانا من
فَضَّلْتُكُمْ: برتری دادم شما را . **أَتَقُوا**: بترسید . **لَا تَجْرِي**: جزا
 نمی دهد ، کفایت نمی کند ، بی نیاز نمی کند . **نَفْسٌ**: کسی ،
 شخص ، فرد ، خود ، جان ، روح ، ذات ، قلب ، تمایلات ،
 غرائز . **عَنْ**: از ، به دلیل ، به جای . **لَا يَقْبَلُ**: قبول نمی شود .
شَفَاعَةٌ: شفاعت . **لَا يُؤْخَذُ**: گرفته نمی شود . **عَدَلٌ**: معادل ،
 عوض ، برابر . **لَا يُنصَرُونَ**: یاری نمی شوند

لغات تکراری

قُلْنَا ۶ اهبطوا ۶ منها ۵ جميعاً ۵ هدى ۲ عليهم ۱ هم
 ۲ الذين ۱ كفروا ۳ اولئك ۲ النار ۴ خالدون ۵ يا ۶
 التي ۴ امنوا ۳ بما ۲ معكم ۳ به ۴ الحق ۵ انتم ۴
 تعلمون ۴ الصلاة ۲ الناس ۳ الكتاب ۲ ايا ۳ على ۲
 ربهم ۲ اليه ۵ العالمين ۱ يوماً ۱ شيئاً ۴

قُلْنَا اهبطوا منها جميعاً فإما يأتينكم مني
 هدى فمن تبع هداي فلا خوف عليهم ولا هم
 يحزنون ﴿٣٨﴾ والذين كفروا وكذبوا بآياتنا
 أولئك أصحاب النار هم فيها خالدون ﴿٣٩﴾
 يبنی اسرئیل اذکروا نعمتی الی انعمت علیکم
 و اوفوا بعهدی اوف بعهدکم و انی فارهبون ﴿٤٠﴾
 وءامنوا بما انزلت مصدقاً لِمَا معکم ولا
 تكونوا اول کافر به و لا تشتروا بآبتی
 ثمناً قلیلاً و انی فاتقون ﴿٤١﴾ و لا تلبسوا
 الحق بالباطل و تکتموا الحق و انتم تعلمون
 ﴿٤٢﴾ و اقموا الصلوة وءاتوا الزکوة و ازرعوا مع
 الرکعین ﴿٤٣﴾ اتمرون الناس بالبر و تنسون
 انفسکم و انتم تتلون الکتاب افلا تعقلون
 ﴿٤٤﴾ و استعینوا بالصبر و الصلوة و انہا
 لکبیرة الا علی الخشعین ﴿٤٥﴾ الذين یظنون
 انهم ملقوا ربهم و انهم الیه رجعون ﴿٤٦﴾
 یبنی اسرئیل اذکروا نعمتی الی انعمت علیکم
 و انی فضلتکم علی العالمین ﴿٤٧﴾ و اتقوا یوما
 لا تجزی نفس عن نفس شیئاً و لا یقبل منها
 شفعة و لا یؤخذ منها عدل و لا هم ینصرون ﴿٤٨﴾

عاقبت کسانی که از دستورات و هدایت‌های الهی پیروی کنند:

(خداوند، پس از لغزش حضرت آدم علیه السلام فرمود:) همگی از آن (بهشت) فرود آید (و برای زندگی در روی زمین، منتظر راهنماییها و هدایت‌های من باشید) و حتماً دستورات و قوانین هدایت‌بخش (دین من) برای شما خواهد آمد، پس اگر کسی از آن دستورات و رهنمودهای هدایت‌بخش من، اطاعت کند، (رحمت‌ها و پاداشهای الهی شامل حالش می‌شود و در روز قیامت هیچ‌گونه) ترسی نخواهد داشت و (نیز به هنگام مرگ) غمگین و اندوهگین نخواهد شد (زیرا ترس و غم و اندوه، در دنیا و آخرت برای کسانی است که از دستورات و هدایت‌های الهی پیروی نکرده باشند). (۳۸)

عاقبت کسانی که قوانین و دستورات الهی را انکار کنند:

و اما کسانی که (رهنمودهای الهی را نپذیرند و به آن) کفر ورزند و آیات (و رهنمودهای الهی را دروغ پنداشته و) تکذیب کنند، آنها اهل دوزخند و همیشه در جهنم خواهند ماند.

«داستان بنی اسرائیل» (سرگذشت و سرنوشت عبرت‌آموز آنها)

ای قوم یهود نعمت‌های مرا (از قبیل: ارسال پیامبران الهی همچون موسی و عیسی و نزول کتابهای آسمانی تورات و انجیل و نجات شما از چنگال فرعونیان را همواره) به یاد داشته باشید (و فراموش نکنید و سپاسگزار خداوند باشید). (ای قوم یهود و نصاری، نسبت) به عهدها و پیمانهای من (و عمل به دستورات تورات و انجیل و نیز اطاعت از پیامبرانتان) وفادار بوده و عمل کنید تا من هم به عهدی که با شما دارم (یعنی قول پادشاهی را که به شما داده‌ام) وفا کنم. از اینکه نعمت‌هایم را انکار کرده و با دستوراتم مخالفت کنید، از مجازات) من بترسید (و به دستوراتم عمل کنید). (۴۰)

(ای یهودیان و مسیحیان که در عصر پیامبر اسلام هستید) به آنچه (از قرآن) نازل کرده‌ام ایمان بیاورید (و قرآن را تصدیق نمایید زیرا قرآن) تصدیق‌کننده حقایق تورات و انجیل شماست (پس باید به قرآن عمل کنید زیرا این مطلب در کتابهای آسمانی شما بیان شده است).

(ای علمای یهود، شما به حقایق قرآن آگاه هستید بنابراین در انکار آن پیشقدم نشوید) و نخستین کافر به آن نباشید (که در این صورت نسل‌های آینده و همچنین عوام قوم شما، به تبعیت از شما علما، در عصرهای آینده کافر می‌شوند و در واقع برای همیشه حقایق کتابهای آسمانی زیر سؤال می‌رود).

(ای علمای یهود، شما با تحریف آیات تورات و انجیل که درباره نزول قرآن و پیامبر اسلام است، به خاطر منافع دنیوی و به‌دست‌آوردن موقعیت و مال دنیا) آیات مرا (با تحریف کردن) به قیمت کم نفروشید و از خداوند بترسید (و نشانه‌های پیامبر اسلام را کتمان نکنید).

(ای علمای یهود) آیات حق را با سخنان باطل خود مخلوط نکنید (تا با مغلطه‌گویی و ایجاد شبهه، حق را بر مردم مشتبه کنید) شما علما، حق را می‌شناسید پس (نشانه‌های بر حق پیامبر اسلام و حقایق قرآن را) کتمان نکنید (تا مردم گمراه شوند). (۴۱)

اقامة نماز و پرداخت زکات:

(نه تنها با خواندن نماز به یاد خدا باشید بلکه کاری کنید که مسئله) نماز در بین مردم برپا شود (تا با اقامه نماز در جامعه، مردم همیشه بیاد خدا باشند) و با پرداخت زکات مالتان (نیازهای مادی حاجتمندان جامعه را تأمین کنید) و همراه رکوع کنندگان رکوع نمایید (و نماز را با جماعت بخوانید). (۴۲)

شرط امر به معروف:

آیا مردم را به کارهای نیک دعوت می‌کنید و (امر به معروف می‌کنید) اما وظیفه خودتان را (در عمل به کارهای خوب) فراموش می‌کنید در حالی که شما کتاب خدا را می‌خوانید (و می‌دانید شرط تأثیر معروف این است که خودتان را در انجام معروف و کارهای خوب فراموش نکنید). پس آیا (در گفتار و اعمال خود) فکر و اندیشه نمی‌کنید؟! (که دیگران به حرف‌ها و گفته‌های شما عمل کنند و به سعادت برسند ولی خودتان به خاطر عمل نکردن به گفتار خود از سعادت محروم بمانید!)

فایده صبر و نماز:

(در انجام تکالیف دینی و برای پیروزی در مشکلات خودتان) از نماز و صبر (و روزه) کمک بگیرید، البته این کار دشوار است مگر برای خاشعان (فقط خاشعان این حقیقت را درک می‌کنند که آثار معنوی نماز و روزه چقدر برای تقویت روح و اراده انسان در انجام تکالیف و حل مشکلات مؤثر است). (۴۳)

خاشعین چه کسانی هستند:

خاشعین کسانی هستند که یقین دارند (در روز قیامت) با پروردگارش ملاقات خواهند نمود و حتماً به سوی خدا باز می‌گردند. (۴۴)

خیالهای باطل یهود و هشدار خداوند به آنها:

ای بنی اسرائیل به یاد بیاورید نعمتهای مادی و معنوی و امنیتی که به شما عطا کردیم (و همچنین به سبب هدایت و ایمان) شما را بر مردمان (بت‌پرست زمان خودتان) برتری داده‌ام، (پس باید سپاسگزار این نعمتها باشید). (۴۵)

چگونگی مجازات در روز جزا:

و از روز قیامت بترسید که (در آن روز) هیچ‌کس نمی‌تواند از کس دیگر، عذابی را دفع کند (و کسی بدرد کسی نمی‌خورد) و شفاعت (دیگران درباره او) پذیرفته نمی‌شود و (برای آزادی از مجازاتهای جهنم) غرامت و عوض گرفته نمی‌شود و مجرمان یاری نمی‌شوند. (۴۶)

لغات جدید: ۶۰ لغت

نَجِّنَاكُمْ: نجات دادیم شما را. **آل:** اطرافیان، نزدیکان، خاندان **فِرْعَوْنَ:** فرعون. **يَسُوءُونَكُمْ:** کارهای سخت و طاقت فرسا را تحمیل می کنند به شما، می رنجانند شما را. **سُوءًا:** بد (سوء العذاب: عذاب دردناک). **يُذَبِّحُونَ:** ذبح می کنند، سر می برند. **أَنْبَاءَكُمْ:** پسران شما. **يَسْتَحْيُونَ:** زنده نگه می دارند. **نِسَاءَكُمْ:** زنان شما. **ذَلِكُمْ:** آن. **بِلَاءًا:** آزمون، امتحان. **فَرَقْنَا:** جدا ساختیم، شکافتیم. **بِكُمْ:** برای شما، به وسیله شما. **الْبَحْرَ:** دریا. **فَأَنْجَيْنَاكُمْ:** پس نجات دادیم شما را. **أَغْرَقْنَا:** غرق کردیم. **تَنْظُرُونَ:** دقیقاً تماشا می کنید، به دقت نظر می کنید. **وَاعْدَانَا:** وعده گذاشتیم. **مُوسَى:** حضرت موسی. **أَرْبَعِينَ:** چهل. **لَيْلَةً:** شب. **اتَّخَذْتُمْ:** گرفتید، انتخاب کردید. **العِجْلَ:** گوساله. **بَعْدَهُ:** بعد از آن. **ظَالِمُونَ:** ستمگران. **عَفْوًا:** عفو کردیم، صرف نظر کردیم. **عَنْكُمْ:** از شما. **تَشْكُرُونَ:** شکرگزاری می کنید، سپاسگزاری می کنید. **آتَيْنَا:** دادیم. **الْفُرْقَانَ:** جداکننده حق از باطل. **تَهْتَدُونَ:** هدایت می پذیرید. **لِقَوْمِهِ:** به قوم او (به قوم خودش). **قَوْمٌ:** قوم من. **إِنَّكُمْ:** مسلماً شما. **ظَلَمْتُمْ:** ستم کردید. **بَاتَّخَذِكُمْ:** به سبب گرفتن شما. **فَتُوبُوا:** پس توبه کنید. **بَارِئِكُمْ:** خالق تان، آفریدگارتان **فَأَقْتُلُوا:** پس بکشید. **خَيْرٌ:** بهتر، مال. **عند:** پیش، جانب، نزد، نزدیک. **قُلْتُمْ:** گفتید. **لَنْ نُؤْمِنَ:** هرگز ایمان نمی آوریم. **حَتَّى:** تا اینکه، تا. **نَرَى:** می بینیم، ببینیم. **جَهْرَةً:** آشکارا. **فَأَخَذْتُمْ:** پس فراگرفت شما را. **الصَّاعِقَةَ:** صاعقه. **بَعَثْنَاكُمْ:** زنده کردیم شما را. **مَوْتِكُمْ:** مرگ تان. **ظَلَلْنَا:** سایبان قرار دادیم. **الْغَمَامَ:** ابر. **أَنْزَلْنَا:** فرود آوردیم. **الْمَنِّ:** مایعی شبیه عسل. **السَّلْوَى:** پرنده ای شبیه کبوتر، بلدرچین. **كُلُوا:** بخورید. **طَيِّبَاتٍ:** پاکیزه ها. **رَزَقْنَاكُمْ:** روزی دادیم به شما. **مَا ظَلَمُونَا:** ظلم نکردند به ما. **كَانُوا يَظْلِمُونَ:** ستم می کردند

لغات تکراری

۶ من ۲ العذاب ۳ فی ۳ رَبُّكُمْ ۴ عَظِيمٌ ۳ انتم ۴
 ۵ ثُمَّ ۵ بَعْدَ ۵ ذَلِكَ ۲ لَعَلَّكُمْ ۴ الْكِتَابَ ۲ قَالَ ۶ يَا ۶
 أَنْفُسَكُمْ ۷ إِلَى ۳ لَكُمْ ۴ فَتَابَ ۶ عَلَيْكُمْ ۷ إِنَّهُ ۶ هُوَ
 ۵ التَّوَابُ ۶ الرَّحِيمُ ۱ لَكَ ۶ مَا ۲ لَكِنْ ۳ أَنْفُسَهُمْ ۳

وَإِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُوءُونَكُمْ
 سُوءَ الْعَذَابِ يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ
 نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ
 عَظِيمٌ ﴿٤٩﴾ وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمْ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ
 وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ نَنْظُرُونَ ﴿٥٠﴾ وَإِذْ
 وَعَدْنَا مُوسَى أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ
 مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥١﴾ ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ
 مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٢﴾ وَإِذْ
 آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ
 تَهْتَدُونَ ﴿٥٣﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ
 إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ
 فَتُوبُوا إِلَى بَارِيكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ذَلِكُمْ
 خَيْرٌ لَكُمْ عِنْدَ بَارِيكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ
 التَّوَابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾ وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ
 نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى نَرَى اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْكُمْ
 الصَّاعِقَةُ وَأَنْتُمْ نَنْظُرُونَ ﴿٥٥﴾ ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ
 بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٦﴾ وَ
 ظَلَلْنَا عَلَيْكُمْ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ
 وَالسَّلْوَى كُلًّا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا
 ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٧﴾

نجات قوم بنی اسرائیل از چنگ فرعونیان:

(ای قوم بنی اسرائیل به یاد داشته باشید) هنگامی که شما را از (چنگال رژیم) فرعون نجات دادیم (همان رژیمی) که بدترین و شدیدترین شکنجه‌ها را بر شما تحمیل می‌کردند (و شما را به شدت آزار و اذیت می‌کردند) پسرانتان را سر می‌بریدند و زنان شما را (برای کنیزی) زنده نگه می‌داشتند (که خداوند به وسیله حضرت موسی علیه السلام شما را از دست رژیم فرعون نجات داد) و این (نجات شما از چنگال زور و ستم فرعونیان، در واقع) نعمت بزرگی بود از جانب پروردگارتان برای شما ﴿۴۹﴾

غرق شدن فرعونیان در دریا و نجات بنی اسرائیل به همراه حضرت موسی علیه السلام:

(مأموران رژیم فرعون، در تعقیب بنی اسرائیل بودند و تا رود بزرگ نیل آنها را دنبال کردند، وقتی که به لب دریا رسیدند، خداوند دستور داد: ای موسی، عصای خود را به دریا بزن،) و آنگاه برای نجات شما دریا را شکافتیم و شما را نجات دادیم (اما پس از گذشتن شما از دریا، لشکر فرعون برای تعقیب و دستگیری شما وارد دریا شدند و آبهای دریا دوباره به هم پیوستند و بدینوسیله) آنها را غرق کردیم درحالی که شما (هلاکت آنها را) به چشم خود دیدید (پس این نعمت بزرگ آزادی را همیشه به خاطر داشته و شکرگزار این نعمت باشید). ﴿۵۰﴾

گوساله پرستی قوم حضرت موسی علیه السلام پس از نجات از چنگال فرعونیان:

(ای قوم بنی اسرائیل به یاد آورید) وقتی که (برای تحویل کتاب تورات در کوه طور) چهل شب با موسی وعده گذاشتیم، آن گاه شما (از این فرصت سوء استفاده کرده و در غیاب حضرت موسی علیه السلام) گوساله را برای پرستش انتخاب کردید و (در واقع شما با این شرک و گوساله پرستی، جزو ستمکاران و مشرکان شدید و با از دست دادن توحید و خداپرستی) به خودتان ظلم کردید. ﴿۵۱﴾

عفو و گذشت خداوند از گناه بزرگ قوم موسی علیه السلام:

سپس (به دنبال توبه شما از گوساله پرستی، از مجازات شما درباره گوساله پرستی درگذشتیم و) شما را عفو کردیم تا این که شما هم سپاسگزار (این عفو الهی) باشید. ﴿۵۲﴾

تحویل تورات به موسی علیه السلام برای هدایت قومش:

(ای بنی اسرائیل، به یاد بیاورید) زمانی که کتاب تورات وسیله تشخیص (حق از باطل را) به حضرت موسی علیه السلام دادیم تا اینکه (شما با عمل به دستورات تورات) هدایت یابید. ﴿۵۳﴾

مجازات تاریخی و عبرت انگیز برای گوساله پرستان بنی اسرائیل:

(ای بنی اسرائیل بیاد بیاورید) آن گاه که حضرت موسی علیه السلام به قومش گفت: ای قوم من، شما در اثر گوساله پرستی به خودتان ظلم کردید پس به سوی خالقان توبه کنید و (برای جبران این خطای بزرگ، توبه زبانی کافی نیست بلکه به کیفر گوساله پرستی باید) خودتان را بکشید که تنها این (نوع توبه کردن) در پیشگاه خالقان برای شما بهتر (و مورد قبول است) پس (حال که چنین توبه‌ای کردید) خداوند نیز توبه شما را پذیرفت (و شما را بخشید) زیرا او بسیار توبه پذیر و مهربان است. ﴿۵۴﴾

تقاضای نادرست بنی اسرائیل از حضرت موسی علیه السلام (دیدن خداوند با چشم):

(ای قوم بنی اسرائیل به یاد آورید هنگامی را که حضرت موسی علیه السلام شما را دعوت کرد که به خدا ایمان بیاورید اما شما با آن همه معجزات باز هم ایمان نیاورده) و گفتید: ما هرگز به خدا ایمان نمی‌آوریم مگر اینکه خدا را با چشم خود ببینیم پس (به کیفر این توقع نادرست و لجاجت در مقابل حق و هدایت، خداوند) جان شما را به وسیله صاعقه‌ای گرفت و شما (این صحنه تکان‌دهنده را به چشم خود) دیدید (آری چشم شما تاب و توان دیدن یکی از مخلوقات خدا را که «همان صاعقه پرنور بود» ندارد پس چطور تقاضای دیدن خدا را با چشم ظاهر دارید؟!). ﴿۵۵﴾

زنده شدن مجدد پس از مرگ:

سپس شما را پس از مرگتان (به وسیله صاعقه، با دعای حضرت موسی علیه السلام) زنده کردیم تا شاید شکر (زنده شدن مجدد را عملاً) به جای آورید. ﴿۵۶﴾

ظغیان و ناسپاسی نسبت به نعمت‌های خداوند:

(ای قوم بنی اسرائیل، شما پس از نجات از دست فرعونیان و عبور از دریا، در صحرای سینا گرفتار گرمای سوزان خورشید شدید) و آنگاه ما بالای سرتان ابر سفید را سایبان قرار دادیم و از مائده‌های آسمانی (خوراک لذیذ) برایتان فرود آوردیم و گفتیم: از نعمت‌ها (و طعامهای) پاکیزه‌ای که به شما روزی داده‌ایم بخورید ولی (آنها کفران نعمت کردند و از خوراکی‌های حرام استفاده نموده و در واقع در اثر ظغیان و ناسپاسی) به خودشان ظلم می‌کردند و (با این کارها) به ما ستم نکردند. ﴿۵۷﴾

لغات جدید: ۶۴ لغت

ادْخُلُوا: داخل شوید. **الْقَرْيَةَ:** شهر. **فَكُلُوا:** پس بخورید. **سْتَمْتُمْ:** خواستید. **الْبَاب:** درب. **سُجَّدًا:** سجده کنندگان، خضوع کنندگان. **قُولُوا:** بگوئید. **حِطَّةً:** ریزش، فرود آمدن از بلندی (فروریختن گناهان و لغزش‌ها). **نَغْفِرُ:** ببخشیم. **حَطَايَاكُمْ:** گناهان شما، لغزش‌های شما، انحرافات و گناهان عمدی و غیر عمدی شما. **سَتَرِيذُ:** به زودی خواهیم افزود. **الْمُحْسِنِينَ:** نیکوکاران. **فَبَدَّلَ:** پس تبدیل کرد، پس تغییر داد، پس جایگزین کرد. **ظَلَمُوا:** ستم کردند. **قَوْلًا:** سخنی. **فَأَنْزَلْنَا:** پس نازل کردیم. **رِجْزًا:** عذاب، اضطراب، پربشانی، پلیدی. **كَانُوا يَفْسُقُونَ:** نافرمانی می‌کردند. **اسْتَسْقَى:** طلب آب کرد. **فَقَلْنَا:** پس گفتیم. **اضْرِبْ:** بزن. **بِعَصَاكَ** با عصایت. **الْحَجَرِ:** سنگ. **فَأَنْفَجَرْتُ:** پس جوشید، پس شکافته شد، پس جاری شد. **مِنْهُ:** از آن. **اِثْنَا عَشْرَةَ:** دوازده. **عَيْنًا:** چشمه. **قَدْ:** قطعاً، گاهی. **عَلِمَ:** شناخت. **أَنَاسٍ:** مردم، جماعت، گروه. **مَشْرِبَهُمْ:** محل آب خوردنشان. **اشْرَبُوا:** بنوشید. **لَا تَعْتَرُوا:** فساد نکنید، به فساد و طغیان نپردازید. **مُفْسِدِينَ:** فساد کنندگان (در حالی که فساد کنندگانید). **لَنْ نَصْبِرَ:** هرگز صبر نمی‌کنیم. **طَعَامٍ:** خوراک. **وَاحِدٍ:** یک (یک نوع). **فَادْعُ (ف + ادع):** پس بخواه، پس بخوان. **يُخْرِجُ:** بیرون می‌آورد. **تُنْبِتُ:** می‌رویاند. **بَقْلِهَا:** سبزیجات آن. **قَتَائِهَا:** خیار آن. **فَوْمَهَا:** سبیر یا گندم آن. **عَدْسِهَا:** عدس آن. **بَصَلِهَا:** پیاز آن. **أَسْتَبْدِلُونَ:** آیا می‌خواهید عوض کنید، آیا می‌خواهید جایگزین کنید. **أَدْنَى:** پست‌تر، پائین‌تر، نزدیک‌تر. **بِالَّذِي:** به چیزی که. **مِصْرُ:** شهر. **فَإِنْ:** پس مسلماً. **سَأَلْتُمْ:** خواستید. **ضُرِبَتْ:** زده شد، مقرر شد. **الذَّلَّةُ:** خواری. **الْمَسْكَنَةُ:** درماندگی، بیچارگی. **بَاءُ:** برگشتند، سقوط کردند. **بِغَضَبٍ:** به غضب. **بِأَنَّهُمْ:** به سبب آن که همانا آنها. **كَانُوا يَكْفُرُونَ:** کفر می‌ورزیدند، انکار می‌کردند، بی‌اعتنایی می‌نمودند. **بِآيَاتٍ:** به آیات، به نشانه‌ها. **يَقْتُلُونَ:** می‌کشند. **النَّبِيِّينَ:** پیامبران. **بِغَيْرٍ:** به غیر از. **عَصَا:** نافرمانی کردند. **كَانُوا يَعْتَدُونَ:** تجاوز می‌نمودند

لغات تکراری

إِذْ ۶ قُلْنَا ۶ هَذِهِ ۶ مِنْهَا ۵ حَيْثُ ۶ رَعَدًا ۶ لَكُمْ ۴
الَّذِينَ ۱ غَيْرَ ۱ الَّذِي ۴ قِيلَ ۳ لَهُمْ ۳ عَلَى ۲ مِنْ ۲
السَّمَاءِ ۴ بِمَا ۲ مُوسَى ۸ لِقَوْمِهِ ۸ كُلُّ ۴ كَلُوا ۸
رِزْقٍ ۴ فِي ۳ الْأَرْضِ ۳ قُلْتُمْ ۸ يَا ۶ لَنَا ۶ رَبِّكَ ۶
مِمَّا ۲ قَالَ ۶ هُوَ ۵ خَيْرٌ ۸ أَهْبَطُوا ۶ مَا ۲ عَلَيْهِمْ ۱
ذَلِكَ ۲ الْحَقُّ ۵

وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ
شِئْتُمْ رَغَدًا وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا
حِطَّةً نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَتَكُمْ وَسَنَزِيدُ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾ فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا
غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ
ظَلَمُوا رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ
﴿٥٩﴾ وَإِذْ اسْتَسْقَى مُوسَى لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا
اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ
اِثْنَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدَعِلُوا كُلُّ أَنَاثٍ مَشْرِبَهُمْ
كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا
فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦٠﴾ وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى
لَنْ نَصْبِرَ عَلَى طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ
يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا
وَقَتَائِبِهَا وَفَوْمِهَا وَعَدْسِهَا وَبَصَلِهَا قَالَ
أَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَى بِالَّذِي
هُوَ خَيْرٌ اهْبِطُوا مِصْرًا فَإِنَّ لَكُمْ مَآسَأَلْتُمْ
وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَاءُ
بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ
بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ الْحَقِّ
ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦١﴾

ورود قوم حضرت موسی علیه السلام به سرزمین بیت المقدس (اراضی قدس):

هنگامی که (به قوم موسی علیه السلام) پس از چهل سال سرگردانی در صحرای سینا، گفتیم: وارد شهر بیت المقدس شوید و از نعمت های فراوان آن هر چه خواستید بخورید و (برای شکرگزاری و عبادت و توبه) از در (مسجد الاقصی) خاضعانه و سجده کنان داخل شوید و (سجده شکر به جای آورید و از گناهانتان استغفار کنید و) بگویید: (خدایا، درخواست ما، آمرزش و) ریزش گناهان (است پس اگر چنین توبه ای کردید، ما نیز) خطاها و گناهان شما را می بخشیم و بر (پاداش) نیکوکاران، می افزایم.

﴿۵۸﴾

تغییر و تحریف سخن خداوند توسط بنی اسرائیل:

افراد ستمگری (از قوم بنی اسرائیل به جای توبه و استغفار و سپاسگزاری از خداوند)، سخن خداوند را که (به عنوان کلمه استغفار «حطه») به آنها گفته شده بود به کلمه ای (مسخره آمیز «حنطه» یعنی گندم) تغییر دادند پس ما نیز برای (مجازات) آن ستمکاران، که همیشه فسق و فساد (و طغیانگری و لجبازی) می کردند، عذاب آسمانی فرو فرستادیم.

﴿۵۹﴾

جوشیدن چشمه آب در صحرای سینا به وسیله عصای موسی علیه السلام:

هنگامی که (قوم بنی اسرائیل در صحرای سینا در اثر گرمای خورشید و تشنگی، از حضرت موسی علیه السلام تقاضای آب نمودند و) موسی (از جانب خداوند) برای قومش آب درخواست نمود، خداوند فرمود: ای موسی، عصای خود را بر آن قطعه سنگ بزن (تا چشمه های آب جاری شود، و موسی علیه السلام عصایش را بر آن سنگ زد) پس دوازده چشمه آب از سنگ جوشید (و دوازده قبیله از قوم بنی اسرائیل) هر کدام چشمه آب خود را شناختند (که می بایست بخاطر بهره مندی از آن نعمت، سپاسگزاری و شکرگزاری می کردند اما در پاسخ خداوند که فرمود: از نعمت های الهی) بخورید و بیاشامید و در روی زمین فساد و تبهکاری نکنید (باز هم آنها به فساد و سرکشی و کفران نعمت های الهی پرداختند).

﴿۶۰﴾

درخواست های بیجای بنی اسرائیل و گرفتاری به قهر و غضب خداوند:

(قوم بنی اسرائیل به دنبال نجات از چنگال فرعونیان و برخورداری از نعمت های فراوان باز هم شروع به ناسپاسی نمودند و به بهانه بهره مندی از غذاهای رنگارنگ، از حضرت موسی علیه السلام درخواست کردند: ای موسی ما هرگز بر یک نوع غذا «من» و «سلوی» صبر و تحمل نمی کنیم، از خدایت بخواه تا آنچه از زمین می رویاند از (قبیل) سبزیجات و خیار و سیر و عدس و پیاز، برای ما فراهم سازد. (حضرت موسی علیه السلام) گفت: آیا می خواهید غذای پست تر را با غذای بهتر عوض کنید؟!)

سرنوشت ذلت بار قوم یهود:

(حضرت موسی علیه السلام گفت: اگر اینها را می خواهید) وارد شهری بشوید که آنچه خواستید در آنجا برای شما هست اما (قوم بنی اسرائیل دوباره به) نافرمانی و لجاجت و تجاوز از دستورات خداوند پرداختند تا جایی که پیامبران الهی را به ناحق می کشتند و آیات الهی را تکذیب می کردند پس خداوند نیز سرنوشت ذلت بار و فقر و بدبختی و بیچارگی را برای همیشه بر آنان مقرر نموده و آنها (برای همیشه) گرفتار خشم و غضب پروردگار هستند.

﴿۶۱﴾

لغات جدید: ۵۶ لغت

هَادُوا: یهودی شدند. **النَّصَارَى:** مسیحیان، پیروان حضرت مسیح علیه السلام. **الصَّابِئِينَ:** جمعیتی از پیروان حضرت نوح علیه السلام یا حضرت ابراهیم علیه السلام که از دین خود خارج و منحرف شدند و به پرستش ستاره‌ها روی آوردند. **عَمَلٌ:** انجام داد. **صَالِحًا:** کار شایسته. **فَلَهُمْ:** پس برای آنها. **أَجْرُهُمْ:** پاداش آنها. **أَخَذْنَا:** گرفتیم. **مِثَاقَكُمْ:** پیمان محکم شما. **رَفَعْنَا:** بلند کردیم. **فَوْقَكُمْ:** بالای (سر) شما. **الطُّور:** کوه طور. **خُذُوا:** بگیرید. **آتَيْنَاكُمْ:** دادیم به شما. **بِقُوَّةٍ:** با قدرت، محکم. **تَوَلَّيْتُمْ:** رویگردان شدید، پشت کردید. **فلولا:** پس اگر نبود، پس چرا نیست. **فضل:** برتری، عطیه، احسان، رحمت. **رَحْمَتُهُ:** رحمت او. **لَكُنْتُمْ:** حتماً می‌شدید. **الْخَاسِرِينَ:** زیانکاران. **لَقَدْ:** حتماً. **عَلَّمْتُمْ:** دانستید، شناختید. **اعْتَدُوا:** تجاوز کردند. **منكم:** از شما. **السَّبْتِ:** شنبه. **كُونُوا:** باشید. **قِرْدَةً:** بوزینه‌ها، میمون‌ها. **خَاسِسِينَ:** رانده شدگان، طرد شدگان **فَجَعَلْنَاهَا:** پس قرار دادیم آن را. **نِكَالًا:** کیفر، ترسانیدن، مجازات عبرت آموز. **بین:** میان. **بِأَيْدِيهَا:** دو دستش (بینِ بَیْدِيهَا: پیش روی آن). **خَلَفَهَا:** پشت سر آن. **مَوْعِظَةً:** پند و اندرز، ارشاد و هدایت کردن. **يَأْمُرُكُمْ:** امر می‌کند به شما. **أَنْ تَذْبَحُوا:** این که سر ببرید، اینکه ذبح کنید. **بَقَرَةً:** گاو. **أَتَّخَذْنَا:** آیا می‌گیری ما را. **هُزُؤًا:** مسخره کردن. **أَعْوَدُ:** پناه می‌برم. **أَنْ أَكُونَ:** اینکه باشم. **الْجَاهِلِينَ:** نادان‌ها. **أُدْعُ:** بخواه، فرابخوان. **بَيِّنٌ:** بیان کند، آشکار کند. **هِيَ:** آن، او. **فَارِضٌ:** پیر. **بِكُرٍّ:** جوان. **عَوَانٌ:** متوسط، میان سال (میان پیری و جوانی). **فَأَفْعَلُوا:** پس انجام بدهید. **تُؤْمَرُونَ:** دستور داده می‌شوید، امر می‌شوید. **لَوْنُهَا:** رنگ آن. **صَفْرَاءُ:** زرد. **فَاقِعٌ:** تند، پررنگ. **تَسْرُ:** شاد می‌کند، مسرور می‌کند. **النَّاطِرِينَ:** بینندگان، منتظران

لغات تکراری

۱ **إِنَّ** ۳ **الَّذِينَ** ۱ **آمَنُوا** ۳ **مَنْ** ۳ **آمَنَ** ۳ **بِاللَّهِ** ۳ **الْيَوْمَ** ۱
 ۲ **الْآخِرِ** ۳ **عِنْدَ** ۸ **رَبِّهِمْ** ۲ **لَا** ۱ **خَوْفٌ** ۷ **عَلَيْهِمْ** ۱ **هُم** ۲
 ۷ **يَخْزَنُونَ** ۷ **إِذْ** ۶ **مَا** ۲ **أَذْكُرُوا** ۷ **فِيهِ** ۲ **لَعَلَّكُمْ** ۴ **تَتَّقُونَ**
 ۴ **ثُمَّ** ۵ **مِنْ** ۲ **بَعْدَ** ۵ **ذَلِكَ** ۲ **عَلَيْكُمْ** ۷ **فِي** ۳
 ۹ **فَقُلْنَا** ۹ **لَهُمْ** ۳ **لَمَّا** ۷ **لِلْمُتَّقِينَ** ۲ **قَالَ** ۶ **مُوسَى** ۸ **لِقَوْمِهِ**
 ۸ **قَالُوا** ۳ **لَنَا** ۶ **رَبُّكَ** ۶ **إِنَّهُ** ۶ **يَقُولُ** ۳ **إِنَّهَا** ۷

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَرَى
 وَالصَّابِئِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
 وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
 وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾ وَإِذْ
 أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا
 مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَادْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ
 تَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا
 فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ
 الْخَاسِرِينَ ﴿٦٤﴾ وَلَقَدْ عَلَّمْتُمُ الَّذِينَ أَعْتَدُوا مِنْكُمْ
 فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿٦٥﴾
 فَجَعَلْنَاهَا نِكَالًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَ مَا خَلَفَهَا
 وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَى
 لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً
 قَالُوا أَنُتَّخِذْنَا هُزُؤًا قَالِ أَعْوَدُ بِاللَّهِ أَنْ
 أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٦٧﴾ قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ
 يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِضٌ
 وَلَا يَكْرُ عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ فَأَفْعَلُوا
 مَا تُؤْمَرُونَ ﴿٦٨﴾ قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ
 لَنَا مَا لَوْنُهَا قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ
 صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَوْنُهَا تَسْرُ النَّظِيرِينَ ﴿٦٩﴾